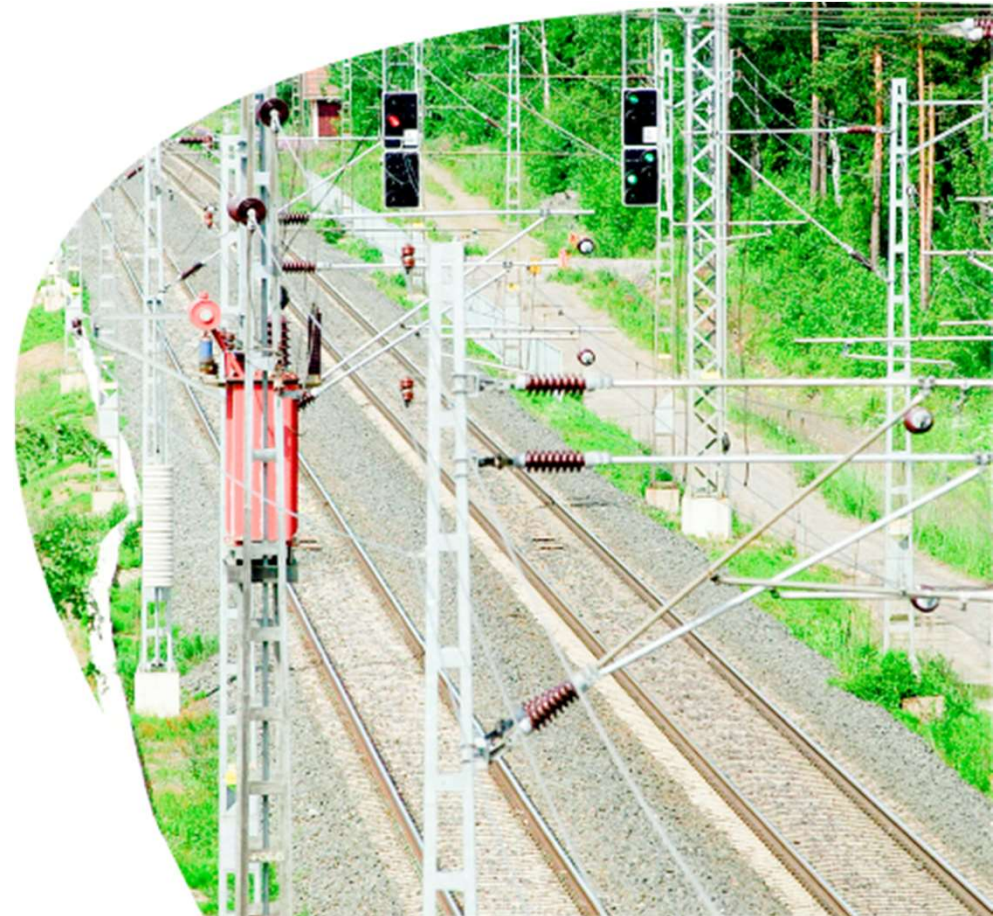

Rautatiealan **SÄÄNTELYELIN**

Tavaraliikennepalvelujen loppukäyttäjätutkimus 2021

Säätelyelin, Mertti Anttila
IROResearch Oy, Tomi Ronkainen

Yhteenveto

Yhteenveto 1/3

- Tutkimusotoksessa 65 % ilmoittaa, ettei ole käyttänyt rautatiekuljetuksia 12 kuukauden aikana. Näistä yli puolet ilmoittaa syyksi, ettei rautatiekuljetukset sovi kuljetusmuotona. Alle viidennes ilmoittaa syyksi, että rautatiekuljetukset eivät vastaa yrityksen tarpeita. Kolmannes ilmoittaa muita syitä siihen, että ei ole koskaan käyttänyt rautatiekuljetuksia.
- Yrityksiltä, joilla ei rautatiekuljetuksia nyt ole, kysyttiin edellytyksiä aloittaa tavarakuljetukset rautateillä. Näistä yrityksistä 39 prosenttia kertoi, että mitkään edellytykset eivät aiheuta rautatietavaraliikenteen aloittamista. Alle puolet yrityksistä kertoi, että voisi aloittaa rautatiekuljetukset, jos rautatiekuljetusten kilpailukyky paransi (hinta, joustavuus, raideyhteydet).
- Kuljetuksia omaavilla yrityksillä keskimäärin 29 % yrityksen kaikista kuljetuksista liikkuu rautateillä. Kokojunakuljetuksia on 42 %, alle puolet (46 %) on yksittäisiä vaunuja tai vaunuryhmiä. Rautatiekuljetuksien osuus on 3 viime vuoden aikana kasvanut 44 prosentilla yrityksistä, pysynyt samana 37 prosentilla ja vähentynyt reilulla kymmenyksellä. Kokonaisuudessaan osuus on siis kasvanut. Saman suuntainen tulos on arviossa seuraavan kolmen vuoden osuuden kehittymisessä. 48 prosenttia arvioi osuuden kasvavan, 35 prosentilla se pysyy ennallaan, ja 10 prosentilla osuus vähenee nykyisestä.

Yhteenveto 2/3

- Rautatiekuljetusten markkinoiden kilpailun katsotaan toimivan melko huonosti. Vain 8 prosenttia katsoo sen toimivan melko hyvin, 13 prosenttia kohtalaisesti ja yhteensä 32 prosenttia melko tai erittäin huonosti. 47 prosenttia ei osaa ottaa kantaa markkinoiden kilpailun toimivuuteen (eivät käytä rautatiekuljetuksia).
- Silti kilpailutilanteen katsotaan kehittyneen hyvään suuntaan; yli kolmannes katsoo kilpailun parantuneen, lähes puolet pysyneen ennallaan. Kukaan ei katso kilpailun toimivuuden heikentyneen.
- Rautatiekuljetusten laadun yleisarvosanaksi saadaan hyvä arvosana: keskiarvo on 1-5 asteikolla 3,81. Hyvän arvosanan antaa puolet, viidennes antaa neutraalin arvosanan ja vain 2 prosenttia heikon arvosanan. Yleisarvosana on selvästi korkeampi kuin vuonna 2019.
- Rautatiekuljetusten laatutekijät arvioidaan myönteisesti. Parhaan laatuarvosanan saa kuljetusten turvallisuus, keskiarvo 4,44 (vain 2 % kielteisiä arvosanoja). Myös tuotteiden vahingoittumattomuus kuljetusten aikana arvioidaan erittäin hyväksi; keskiarvo 4,33 (kriittisiä arvosanoja 2 %). Kuljetusten luotettavuus ja toimivuus saa hyvän arvosanan; keskiarvo vähän yli 3,70. Hieman kriittisemmin arvioidaan kuljetusten järjestämisen helppoutta, keskiarvo 3,55 ja heikkoja arvosanoja 14 %. Luotettavuuden keskiarvotulos on noussut vuodesta 2019 0,21 asteikkoarvoa.

Yhteenveto 3/3

- Rautatiekuljetusten laadun katsotaan kehittyneen hyvään suuntaan viimeisen kolmen vuoden aikana; reilu neljännes katsoo laadun parantuneen, puolet pysyneen ennallaan ja vain 4 prosenttia arvioi laadun heikentyneen.
- Tulos on hieman myönteisempi kuin arvioidaan laadun kehittymistä seuraavan kolmen vuoden aikana; 40 prosenttia arvioi laadun parantuvan, 38 prosentilla pysyvän ennallaan.
- Kansainvälisiä kuljetuksia on 71 prosentilla yrityksistä, joilla on ollut rautatiekuljetuksia 12 kuukauden aikana. 8 prosentilla ei kansainvälisiä kuljetuksia ole, vaikka tarvetta niille olisi.
- Kansainvälisten kuljetusten katsotaan kehittyneen hyvään suuntaan viime vuosina: 42 prosenttia arvioi näiden parantuneen, kolmannes arvioi pysyneen ennallaan ja 12 prosenttia arvioi niiden heikentyneen.
- Ympäristönäkökulmilla on kohtalaisen suuri merkitys kuljetusmuodon valinnassa. Keskiarvo 1-4 asteikolla on 2,58.
- Ympäristönäkökulman merkityksen arvioidaan erittäin vahvasti lisääntyneen. Yrityksistä 83 prosenttia kertoo merkityksen kasvaneen ja 15 prosenttia pysyneen suunnilleen ennallaan. Ympäristönäkökulman merkityksen muutos on suuri vuoden 2019 tulokseen verrattuna; merkitys lisääntyy huomattavasti.

Tutkimuksen taustat

Tutkimuksen taustat

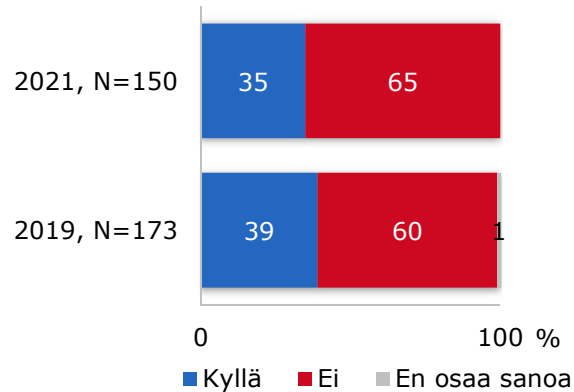
- Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää rautateiden tavaraliikenteen loppukäyttäjien asiakastyytyväisyyttä ja mm. käytön esteitä.
- Tutkimus toteutettiin puhelinhaastattelututkimuksena IROResearchin haastattelukeskuksesta 10. - 22.11.2021 välisenä aikana.
- Tutkimuksessa haastateltiin yhteensä 150 henkilöä. Samasta yrityksestä on voitu haastatella useampi henkilö eri toimipisteistä.
- Haastateltavissa tahoista 98 oli sellaisia, että tavarakuljetuksia rautatiellä ei juuri nyt ole. Yhteensä 52 tahoaa omaa rautatiekuljetuksia eli heillä tavaraliikennettä rautatiellä kulkee.
- Tutkimuksen lopussa olevaan liitetaulukkaan on merkitty osaryhmissä erot, jotka poikkeavat kokonaisuaineistosta tilastollisesti merkittävästi tai erittäin merkittävästi.

Tutkimuksen tulokset

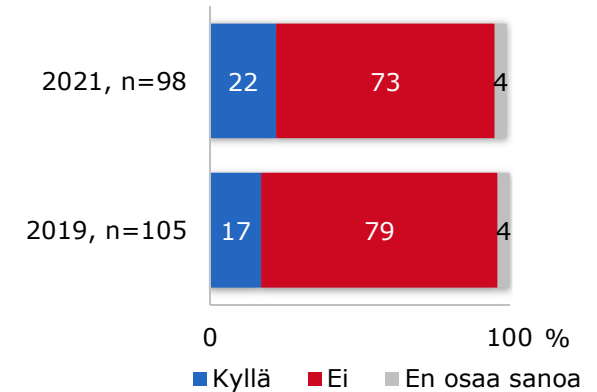

Yrityksen rautatiekuljetukset

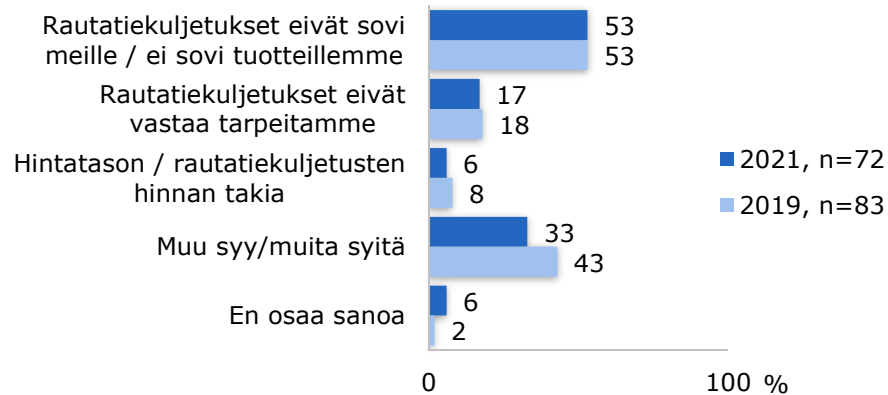
Rautatiekuljetuksia viimeisen 12 kk:n aikana
Kaikki vastaajat

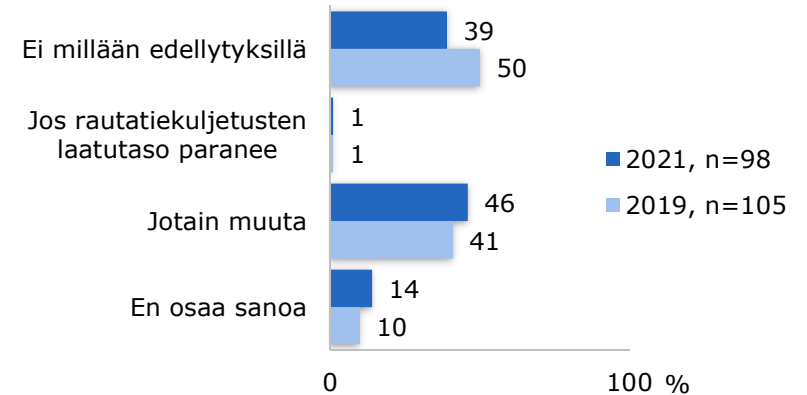
Rautatiekuljetuksia aiemmin
(ei viim. 12 kk aikana)
Ei ole ollut rautatiekuljetuksia 12 kk aikana

Miksi ei käytä rautatiekuljetuksia
Ei ole koskaan käyttänyt rautatiekuljetuksia

Millä edellytyksillä voisi aloittaa tavarakuljetukset rautateillä
Ei ole ollut rautatiekuljetuksia 12 kk aikana

Miksi ette käytä rautatiekuljetuksia, muu syy mikä?

- Ei raiteita tai säännöllisiä yhteyksiä, sijainti huono (10 kpl)
- Kuljetusten hinta (8 kpl)
- Liian pienet kuljetusmäärät, tuotteet eivät sovi raiteille (7 kpl)
- Asiakkaiden sopimukset tai asiakas määrää kuljetusmuodon (6 kpl)
- Muut kuljetusmuodot nopeampia ja joustavia (5 kpl)

Miksi luovuttu rautatiekuljetuksista?

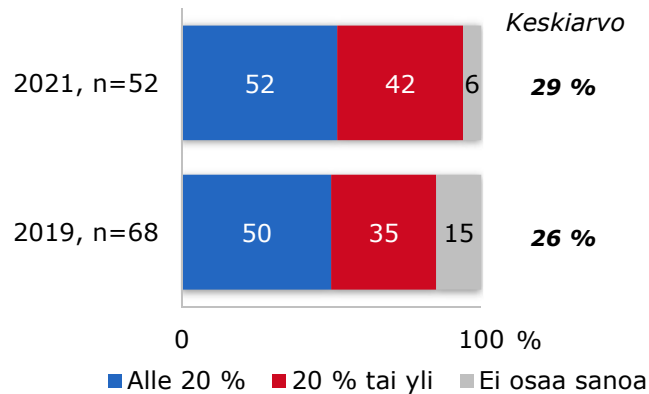
- Tarve on poistunut, tuotannon muutokset, Venäjän viennin supistuminen
- Kuljetusten hinta
- Huonot rataverkkoyhteydet
- Osa tuotantolaitoksista lakkautettu ja kuljetusmatkat ovat lyhentyneet

Miksi yrityksessä on valittu rautatiekuljetukset tuotteiden kuljettamiseen?

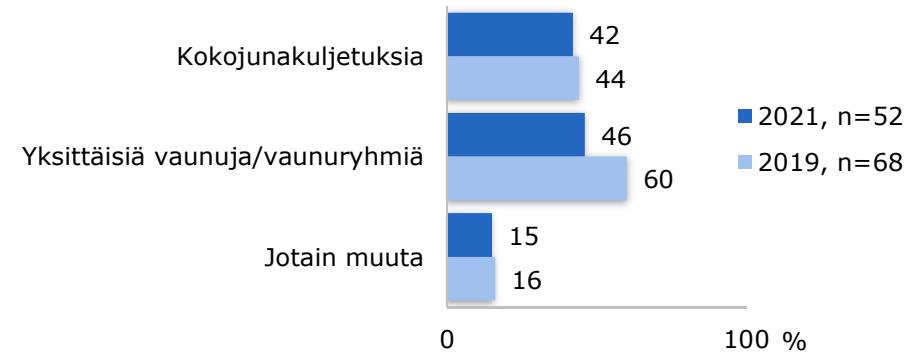
- Nopeus; rautatiekuljetus on nopeampi kuin merirahti.
- Asiakkaan valinta ohjaa.
- Hinta on edullisempi tai kuljetus on kustannustehokkain tapa, kun volyymit suuria.
- Muu kuin rautatiekuljetus ei sovellu tai ole edes vaihtoehto, kun on todella suuria määriä kuljetettavaa tavaraa.
- Sopivat raideyhteydet olemassa.
- Ympäristönäkökohdat, ekologisuus vaikuttavat valintaan.
- Venäjän tuontiin/vientiin paras tapa.

Rautatiekuljetusten osuus ja kehitys

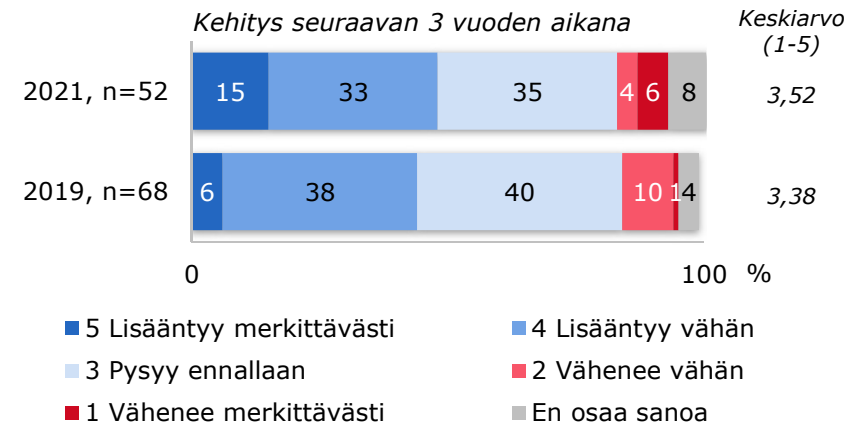
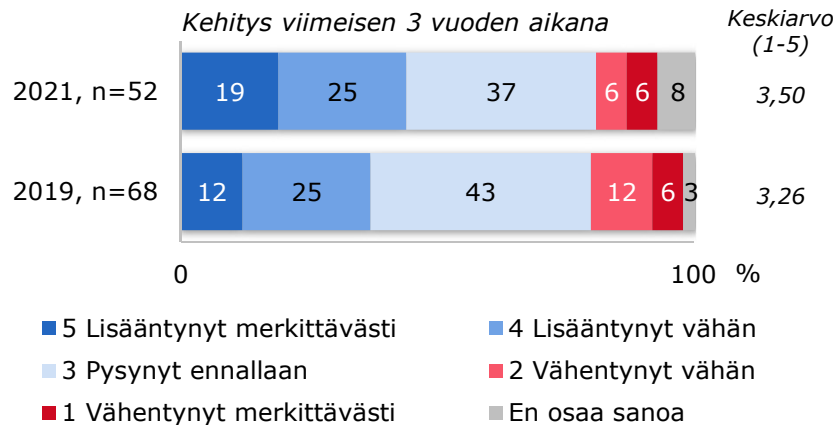
Rautatiekuljetusten osuus kaikista kuljetuksista
On ollut rautatiekuljetuksia 12 kk aikana

Millaisia rautatiekuljetukset yleensä ovat tyypiltään
On ollut rautatiekuljetuksia 12 kk aikana

Rautatiekuljetusten osuuden kehitys
On ollut rautatiekuljetuksia 12 kk aikana

Miten toivoisitte rautatiekuljetusten kehittyvän tulevaisuudessa?

- Nopeampia yhteyksiä, enemmän kapasiteettia, raideyhteys Baltiaan ja Eurooppaan, etelä-pohjoinen –suuntaa tulisi kehittää enemmän.
- Mahdollisuus pienempien tavaraerien kuljetuksiin tulisi olla parempi.
- Hinnoittelu myös pienille volyymeille, edullisemmat kustannukset.
- Kilpailua lisää, uusia toimijoita markkinoille.
- Parempaa kalustoa markkinoille.
- Kaluston vuokrausmahdollisuus.
- Sujuvuutta ja joustavuutta lisää.

Millaisia innovaatioita näkisitte syntyvän rautatiekuljetukseen lähitulevaisuudessa?

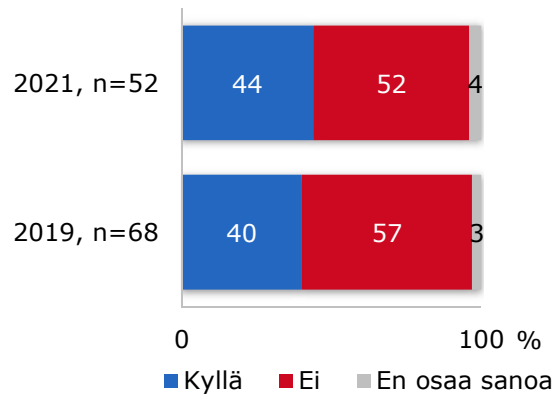
- Valtaosa ei näe mitään innovaatioita näköpiirissä, rautatiekuljetukset eivät sovellu heille.
- Digirata tehostaa rahdin kuljetuksia.
- Automaatio, sähköistyksen lisääntyminen.
- Isompia terminaaleja, lastauspaikkoja myös eteläiseen Suomeen.
- Suuremmat junat ja suurempia vaunuja.
- Tuotteiden seurantapalvelu paremmaksi, tracking-palvelu, seuranta/jäljitettävyys.
- Enemmän vaihtoehtoja, reittejä ja eri kuljetusmuotojen yhdistämisen mahdollisuus.
- Suomen ja Länsi-Euroopan raideleveys ongelma, erilaiset raideleveudet.

Millä edellytyksillä lisääisitte rautatiekuljetusten määrää?

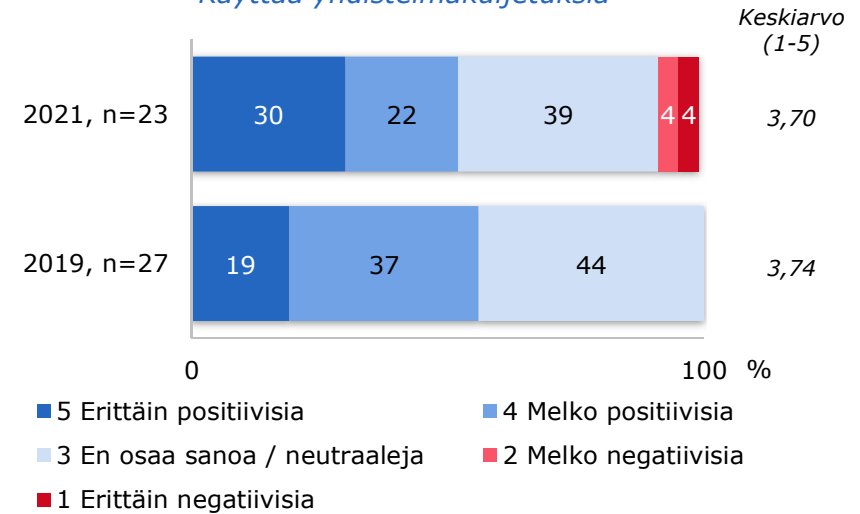
- Selvästi yleisin kommentti on hinta, kustannustehokkuus.
- (Kuljetusten) joustavuutta lisää.
- Jos myös pienemmät tavaraerät olisi mahdollista kuljettaa, hinnoittelu pienimmille erille kilpailukykyiseksi.
- Saavutettavuuden parantaminen.
- Kapasiteettia lisää, laajempi kalustomahdollisuus.
- Terminaalipalveluja kehittämällä ja lisäämällä.

Yhdistelmäkuljetukset ja logistiikka

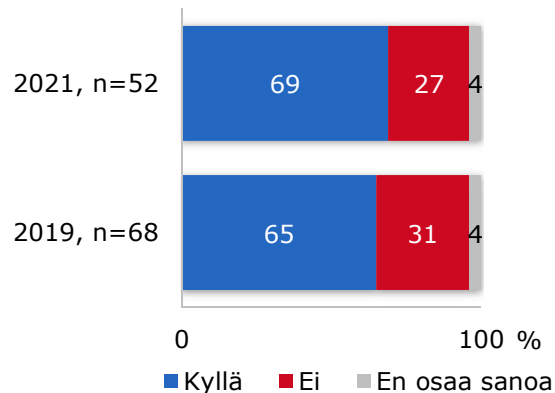
Käyttääkö rautatiekuljetuksissa yhdistelmäkuljetuksia (esim. auto-juna)
On ollut rautatiekuljetuksia 12 kk aikana

Millaisia kokemuksia on yhdistelmäkuljetuksista
Käyttää yhdistelmäkuljetuksia

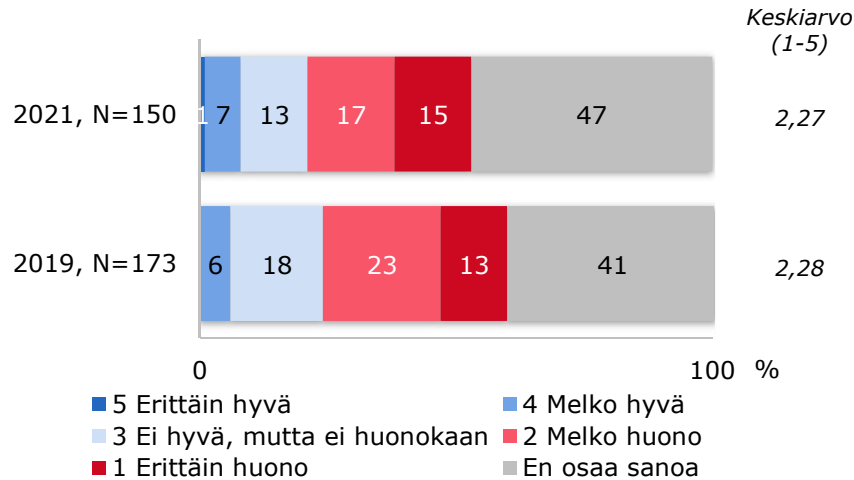

Käyttääkö logistiikkayritysten palveluja kuljetusjärjestelyjen osalta
On ollut rautatiekuljetuksia 12 kk aikana

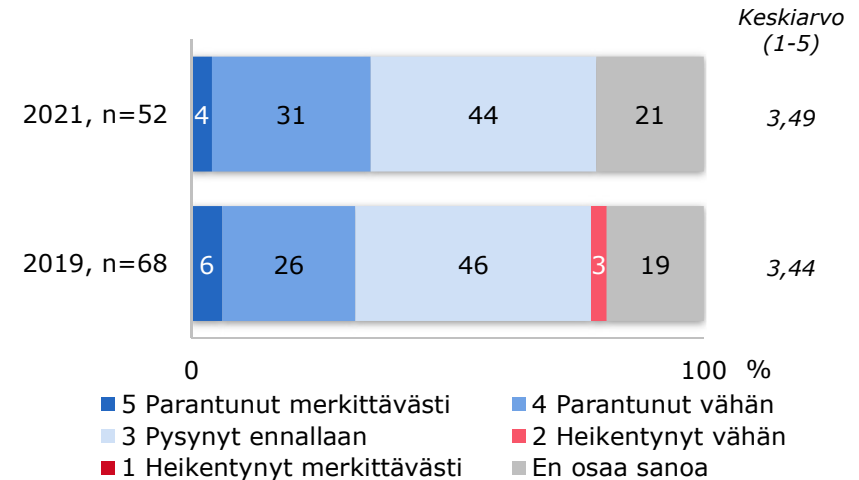

Rautatiekuljetusten markkinoiden kilpailu ja sen toimivuus

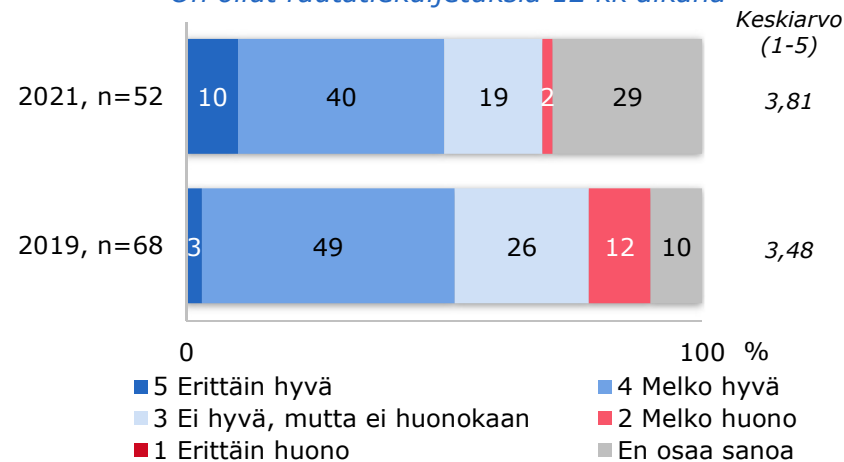
Markkinoiden kilpailun toimivuus
Kaikki vastaajat

Kilpailun toimivuuden muutos 3-5 vuoden aikana
On ollut rautatiekuljetuksia 12 kk aikana

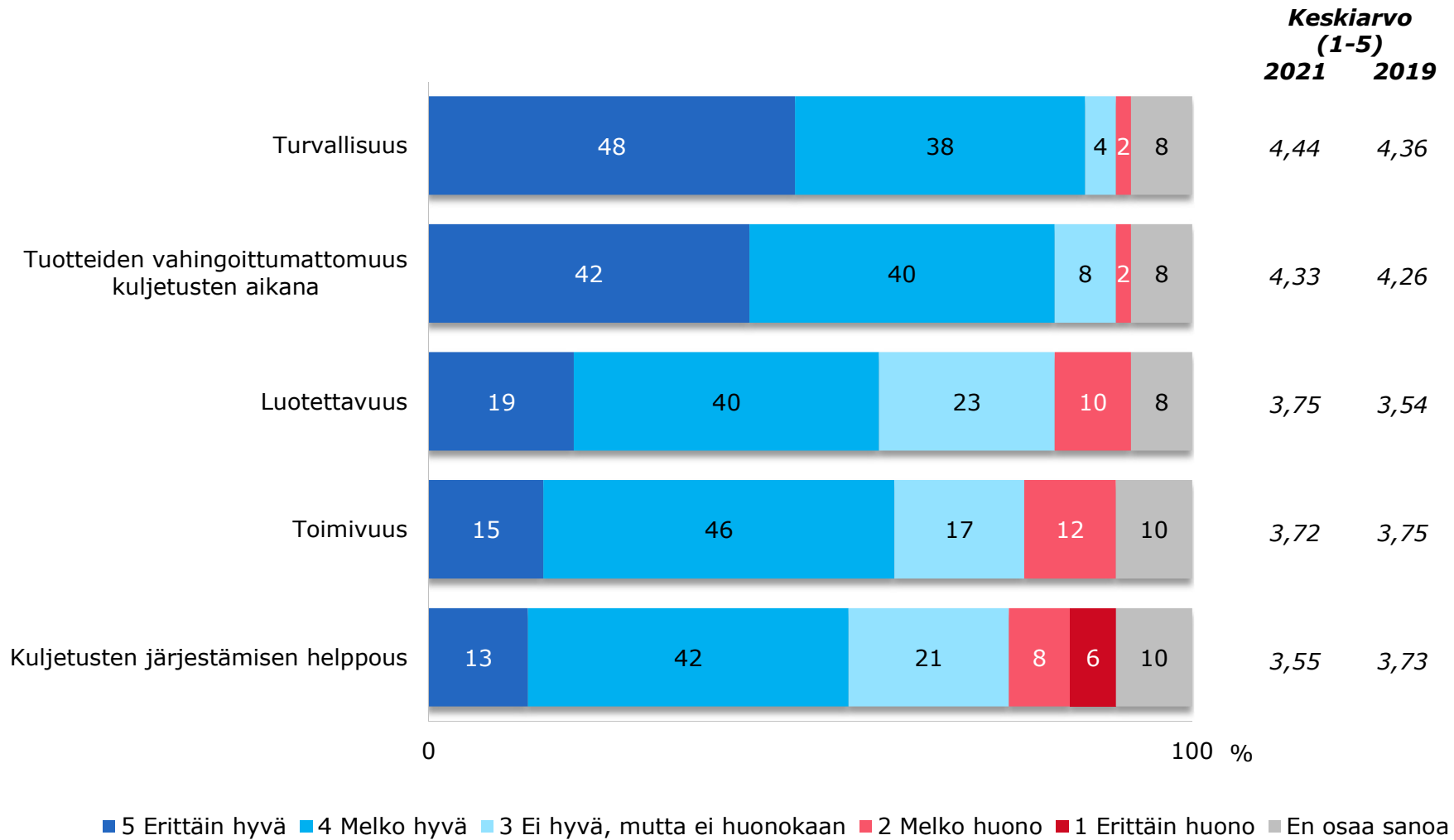

Rautatiekuljetusten laadun yleisarvosana
On ollut rautatiekuljetuksia 12 kk aikana

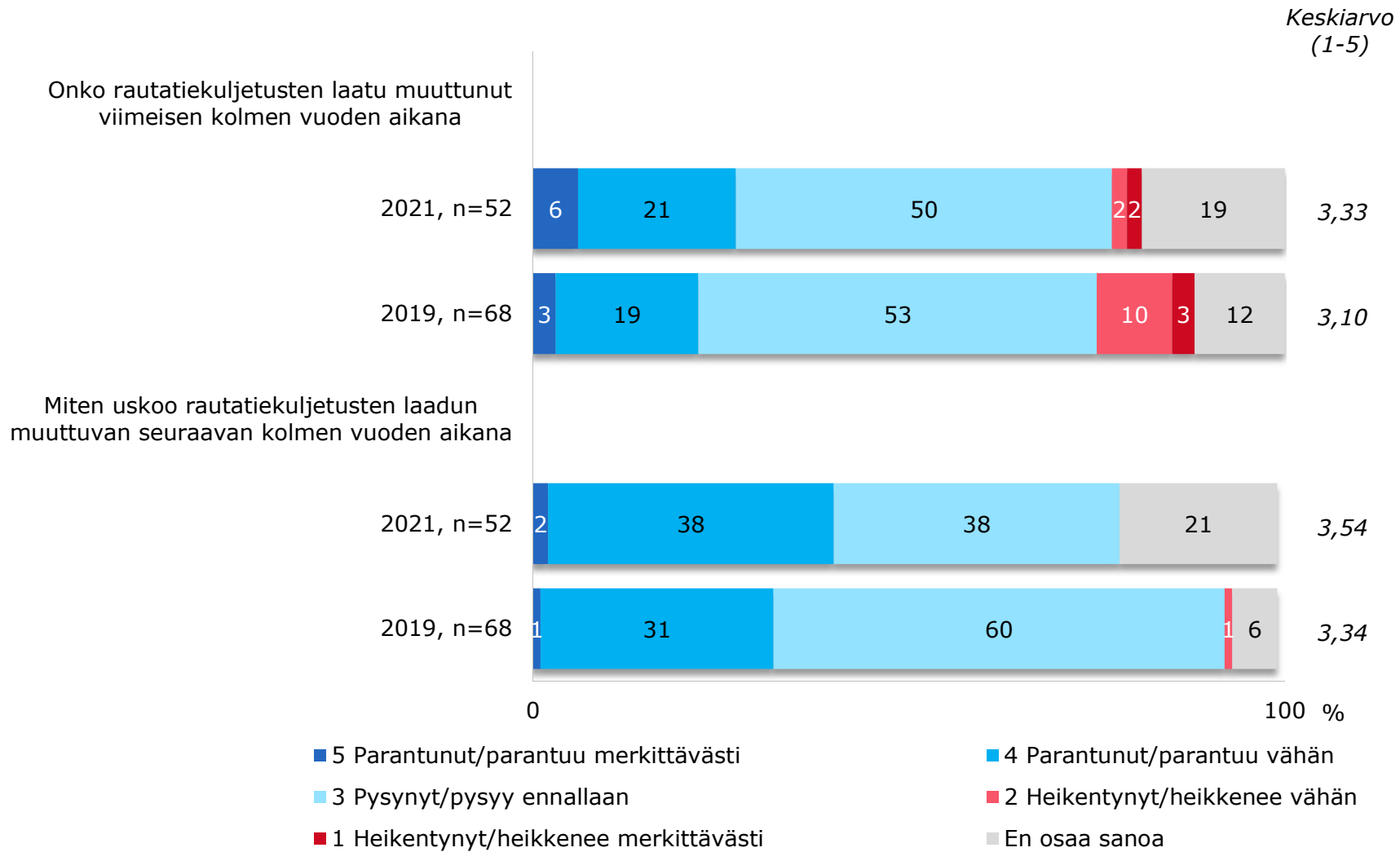
Rautatiekuljetusten laatu

On ollut rautatiekuljetuksia 12 kk aikana, n=52

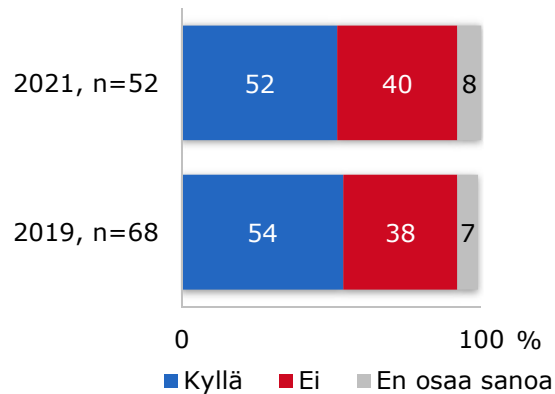
Rautatiekuljetusten laadun muutos

On ollut rautatiekuljetuksia 12 kk aikana

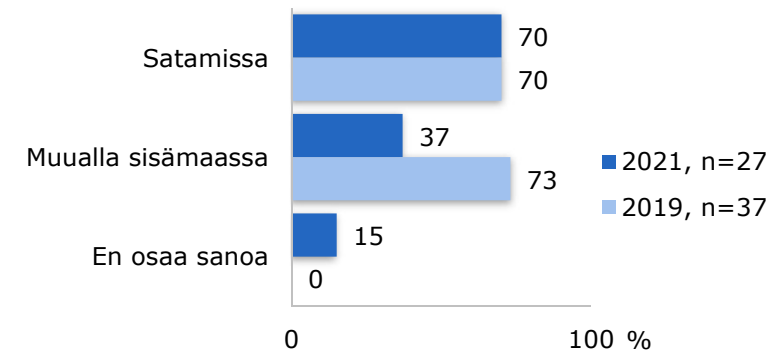

Ulkopuoliset terminaalipalvelut rautatiekuljetuksissa

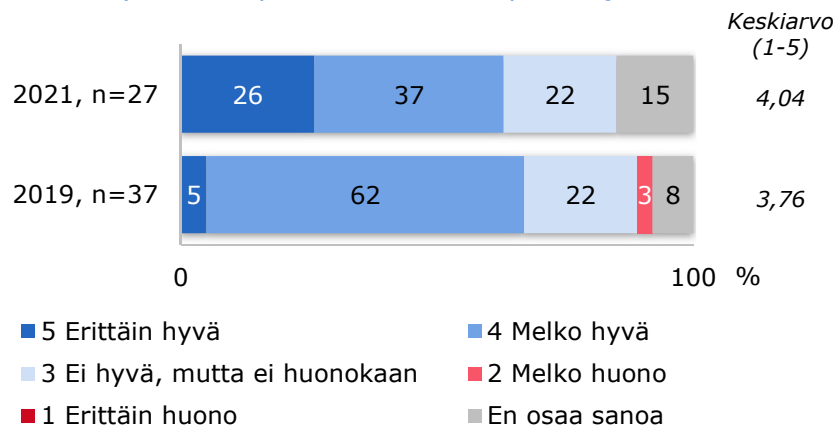
Käyttääkö ulkopuolisia terminaalipalveluita
On ollut rautatiekuljetuksia 12 kk aikana

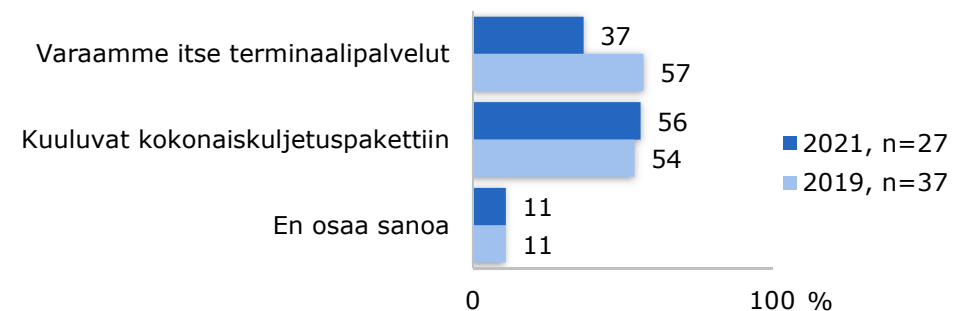
Terminaalipalvelujen sijainti
Käyttää ulkopuolisia terminaalipalveluja

Arvosana terminaalipalveluille
Käyttää ulkopuolisia terminaalipalveluja, n=37

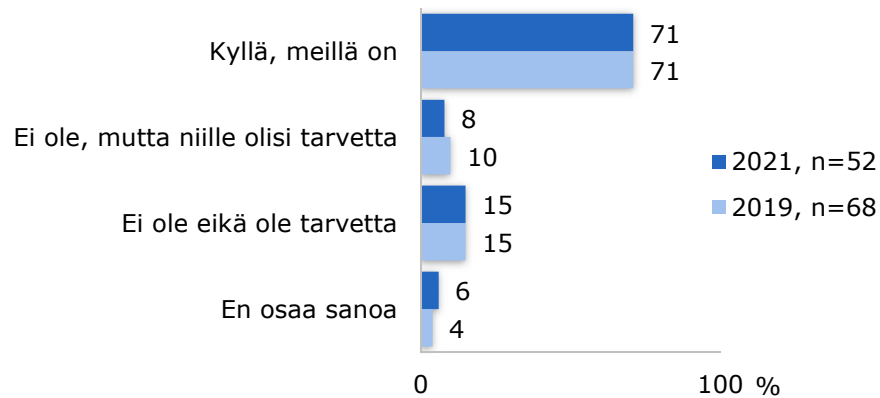

Varaako palvelut itse vai onko kuljetuspaketti
Käyttää ulkopuolisia terminaalipalveluja, n=37

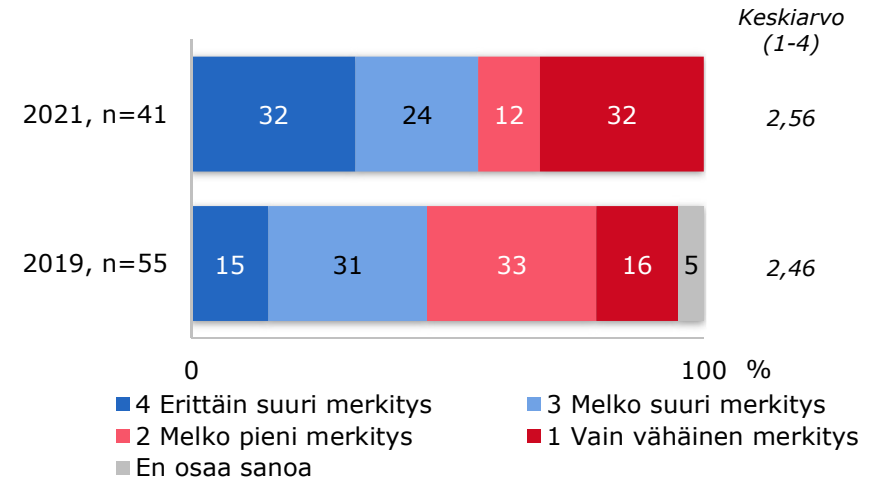

Kansainväliset rautatiekuljetukset

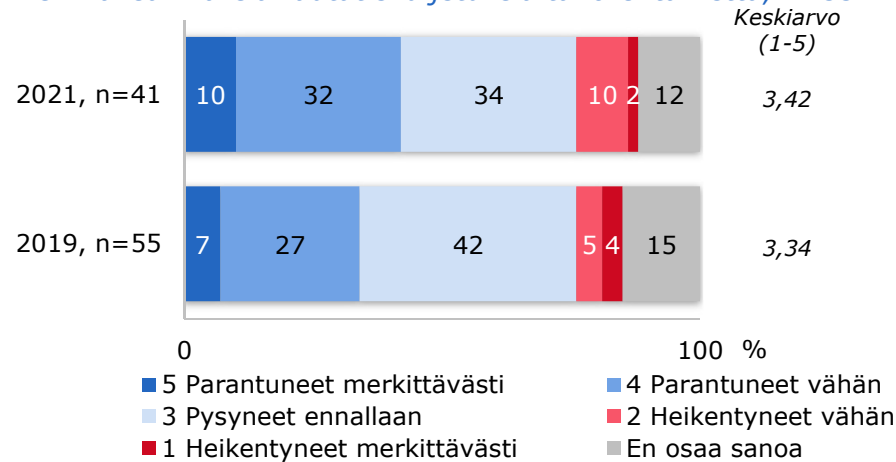
Käytössä kansainvälisiä rautatiekuljetuksia
On ollut rautatiekuljetuksia 12 kk aikana

Kansainvälisten rautatiekuljetusten merkitys
On kansainvälisiä rautatiekuljetuksia tai olisi tarvetta

Kansainvälisten yhteyksien kehitys viime vuosina
On kansainvälisiä rautatiekuljetuksia tai olisi tarvetta, n=55

Millaisia odotuksia teillä on kansainvälisten rautatieyhteyksien suhteen?

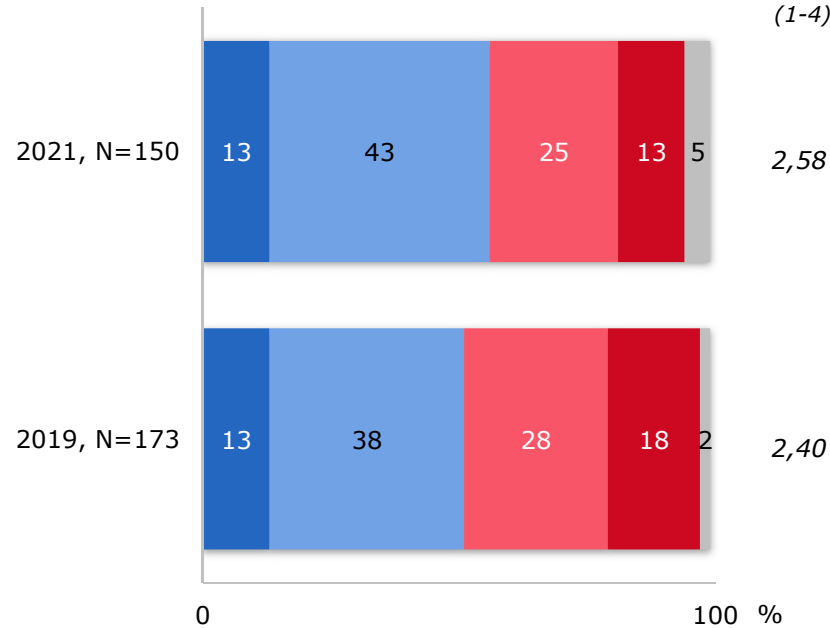
- Nopeammat yhteydet.
- Yhteyksien edelleen parantaminen ja vaihtoehtojen lisääminen
- Yhteydet Kaukoitää, Kiina, Venäjä, Eurooppa ja myös länsiliikenteen kehittäminen; Ruotsin kautta Eurooppaan
- Joustavuus
- Parempi vaunujen seurattavuusjärjestelmä Suomen rajojen ulkopuolella

Ympäristönäkökulmat

Ympäristönäkökulmien merkitys kuljetusmuodon valinnassa

Kaikki vastaajat

Keskiarvo
(1-4)

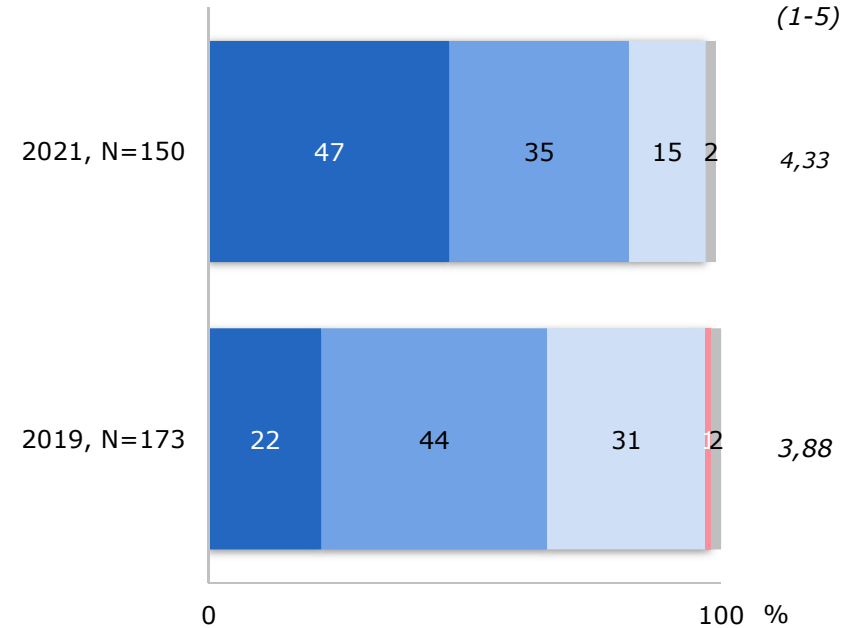

- 4 Erittäin suuri merkitys
- 3 Melko suuri merkitys
- 2 Melko pieni merkitys
- 1 Vain vähäinen merkitys
- En osaa sanoa

Ympäristönäkökulmien merkitysten muutos

Kaikki vastaajat

Keskiarvo
(1-5)

- 5 Lisääntynyt merkittävästi
- 4 Lisääntynyt vähän
- 3 Pysynyt ennallaan
- 2 Vähentynyt vähän
- 1 Vähentynyt merkittävästi
- En osaa sanoa

Rautatiealan
SÄÄNTELYELIN

Kumpulantie 9, 00520 Helsinki

PL 467, 00101 Helsinki

Puhelin 029 534 5000

www.saantelyelin.fi